

Att nå ut och nå ända fram

- *Hur tillgången till policyinriktad utvärdering och forskningsresultat inom utbildningsområdet kan tillgodoses*

Slutbetänkande av Utredningen om utvärdering av utbildning, SOU 2009:94

Ett utdrag ur utredningen, utan fotnötter

9.4 Användning av forskningsresultat via regionala utvecklingscentrum

En samlad tillgång till forskningsresultat är viktigt. Att sprida information har dock inget egenvärde utan syftet är att dessa också ska kunna användas. Internationella och svenska erfarenheter visar att det krävs mer av interaktion mellan lärare, skolledare och de som ansvarar för att tillgängliggöra forskningsresultat för att ny kunskap ska komma till användning. Det finns en rad aktiviteter som kan tillämpas för att ta vara på och använda tillgänglig information, exempelvis nätverk, seminarier, forskningscirkclar, konferenser m.m. För att forskningsresultat inte bara ska nå ut utan också nå fram, anser utredningen att det måste finnas en organisation som inte bara sprider utan också hjälper till att bearbeta denna information.

Utredningen menar att det krävs en särskild mötesarena för att kunna ta till vara och använda forskningsresultat. Det finns alternativa former för att organisera en sådan mötesplats. Lärosätenas *tredje* uppgift innebär att de ska samverka med det omgivande samhället, informera om sin verksamhet och verka för att forskningsresultat kommer till nytta. Ett alternativ skulle kunna vara att inrätta denna så kallade förmedlingsfunktion på universitet och högskolor där forskningsmiljön finns. Erfarenheterna visar emellertid att forskare i allmänhet inte ser en bred spridning av forskningsresultat som en angelägen uppgift. Det kan förhålla sig så, som det kom till uttryck i ett av de projekt som fått stöd från Vetenskapsrådet, nämligen att spridningen just betraktades som den tredje uppgiften (efter utbildning och forskning).

Ett utökat uppdrag till nationella resurscentrum, som beskrivs i kapitel 7 är också ett alternativ. Det som talar emot detta är att de verkar inom särskilt prioriterade områden, vilket gör placeringen både administrativt krånglig och att helhetsgreppet också försvinner.

Utredningen anser att det behövs en organisation inom lärosätena och föreslår att de regionala utvecklingscentrumen får denna roll. Några av de aktiviteter som vissa regionala utvecklingscentrum anordnar har visat sig vara särskilt framgångsrika när det gäller att koppla samman teori med praktik och att skapa mötesplatser. RUC är redan i dagsläget en länk mellan kommuner och skolor respektive högskolor och universitet och skulle i framtiden kunna fungera som mötesplats för diskussioner om forskningsresultat. Regionala utvecklingscentrum styrs i dag via regleringsbrev till universitet och högskolor. Om regeringen följer Autonomiutredningens förslag att göra universitet och högskolor mer autonoma från staten, dvs. minska den statliga styrningen, blir följderna att regleringsbrev utgår

Utredningen rekommenderar, oavsett om Autonomiutredningens förslag antas eller inte, att universitet och högskolor använder existerande regionala organisation. En regional organisation av något slag är en förutsättning för att forskningsresultat inte bara ska spridas utan också komma till användning.

I det följande diskuteras utveckling och utformning av regionala utvecklingscentrums framtida verksamhet och utredningen utgår då från följande aspekter:

- ett utökat uppdrag
- organisation
- bemanning och kompetens
- aktiviteter
- gemensam benämning
- nätverk
- utvärdering

9.4.1 Ett utökat uppdrag

Utredningens rekommendation: Utredningen rekommenderar universitet och högskolor att regionala utvecklingscentrum får ett utökat uppdrag att också verka för att forskningsresultat sprids och används.

Regionala utvecklingscentrum har i dag, via statliga regleringsbrev till universitet och högskolor med lärarutbildning, ett uppdrag att bland annat främja utveckling av lärarutbildning och kompetensutveckling av lärare. Det finns redan i dag regionala utvecklingscentrum som också fokuserar på aktiviteter kring forskning. Utredningen rekommenderar universitet och högskolor med lärarutbildning att ge RUC ett tydligt formulerat uppdrag avseende forskning och förordar att samtliga centrums uppdrag bör utökas till att även innefatta spridning av forskningsresultat.

Eftersom RUC utgör en länk som verkar med andra aktörer är en förutsättning att *samverkan* sker med andra myndigheter, t.ex. Högskoleverket, Skolverket, Vetenskapsrådet, Nationella resurscentrum och forskningsfinansiärer såsom FAS, Formas, VINNOVA samt andra relevanta myndigheter.

Kommunerna är som skolhuvudmän en viktig aktör i detta sammanhang. Sveriges Kommuner och Landsting har en viktig roll i att stödja kommuner och skolor så att forskningsresultat används, t.ex. genom att stödja modellen med samverkansavtal mellan respektive RUC och dess kommuner.

Sammanfattningsvis bör aktörerna ta ett gemensamt ansvar för att resultat av forskning som finns tillgängligt, sprids och kommer till användning. RUC är i dag en viktig samarbetspartner för t.ex. Skolverket som via dessa kan nå många av landets kommuner för information och diskussion om nya reformer och information om forskning.

9.4.2 Organisation

För att möjliggöra att forskningsresultaten används rekommenderar utredningen att RUC:s organisation ses över och stärks. Det handlar om att skapa en mötesplats kring forskning där teori och praktik kan mötas och där forskningsresultat som görs tillgängligt via en nationell webbplats sprids vidare i regionen genom olika aktiviteter. Några RUC är redan i dag organiserade på detta sätt medan andra exempelvis kommer att behöva inrätta en mötesplats

mellan praktiker och forskare. En förutsättning för att detta ska komma till stånd är bland annat att kommunerna utser en medarbetare som länk mellan den enskilda kommunen och dess RUC.

Ett sätt att öka kommunernas engagemang är att se till att de får ett tillräckligt stort inflytande i RUC:s styrelser.

9.4.3 Bemanning och kompetens

I dag arbetar vanligtvis ett fåtal personer med skolutveckling inom RUC. Utredningen förordar att en särskild resurs avsätts för att arbeta med lokal och regional spridning samt tillämpning av tillgänglig forskning. Denna resurs bör anpassas efter lokala behov och förutsättningar men utredningen menar, att ett riktmärke bör vara en resurs motsvarande åtminstone en halvtidstjänst.

9.4.4 Aktiviteter

Utredningen förordar att RUC prioriterar aktiviteter avseende forskningsverksamhet. För uppslag hänvisas till kapitel 7 och avsnittet om regionala utvecklingscentrum samt forskningscirklar men även andra verksamheter.

Sammantaget är det viktigt att verksamheten leder till verksamhetsutveckling snarare än individuell kompetensutveckling.

9.4.5 Gemensam benämning

Utredningens rekommendation: Utredningen förordar att samtliga regionala utvecklingscentrum benämns enhetligt, dvs. använder en nationell beteckning.

Centrumen benämns ofta olika, t.ex. förekommer Centrum för skolutveckling, Pedagogiskt utvecklingscentrum, Forum för skolutveckling, Centrum för kommunstrategiska studier och Regionalt pedagogiskt kunskapscentrum. Detta skapar förvirring bland kommuner och skolor. Utredningen förordar därför en gemensam nationell beteckning för samtliga regionala utvecklingscentrum, nämligen regionalt utvecklingscentrum.

9.4.6 Nätverk

Regionala utvecklingscentrum har växt fram successivt och sedan några år tillbaka finns ett väl fungerande nationellt nätverk som samtliga centrum deltar. Nätverket har även ett aktivt samarbete med Högskoleverket, Skolverket, Skolinspektionen, Vetenskapsrådet, men också kommuner och representanter från olika delar av universitet och högskolor. Möten sker vid två tillfällen per år i Stockholm.

Utredningen understryker vikten av att nätverket även fortsättningsvis utgör ett forum för utbyte av goda erfarenheter. För att undvika att RUC blir för provinsialt kan det också handla om en utväxling av forskning som sker vid andra universitet och högskolor än de som ligger närmast geografiskt. Friskolor och friskolekoncerner uppmanas att medverka.

9.4.7 Utvärdering

Utredningen föreslår att RUC:s forskningsuppdrag ska utvärderas efter tre år. Av utvärderingen ska framgå huruvida de regionala utvecklingscentrumen uppfyllt sitt uppdrag.